

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 púp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ:

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Odsúdenie katolíckych kňazov.

Z tej príležitosti, že prešporský porotný súd
 odsúdil *Ferdinanda Jurigu*, katolíckeho kňaza na
 2 roky väzenia a na zaplatenie 1200 korún pe-

ňažnej pokuty a ružomerská kráľovská sedria
Ondreja Hlinku, tiež katolíckeho kňaza na 2 roky
 väzenia a na zaplatenie 3169 korún peňažnej
 pokuty; *Jozefa Tomika*, zarovnak katolíckeho
 kňaza na 4 mesiace väzenia a na 500 korún

V sirotinci.

peňažnej pokuty — nebude od veci, keď niečo prehovoríme o tom, čo si máme my katolíci pomysleť, keď počujeme: že tu alebo tam katolíckych kňazov odsúdili lebo do väzenia, alebo na zaplatenie istej peňažnej pokuty, alebo aj na oboje.

Keď katolíckeho kňaza odsúdia preto, že ako kňaz (to jest ako úrad kňazský) prišiel do kollisie s dajakým svetským zákonom alebo nariadením, takýto kňaz zaslúži všestrannú úctu a lásku nielen za živa, lež aj po smrti. Takí kňazi boli ku príkladu apóstoli, ktorým keď židovská najvyššia rada zakazovala, aby na Kalvárii ukrižovaného Krista neohlasovali, oni smelo odpovedali: «Viacej musíme poslúchať Boha, ako ľudí». Nasledovaly potom na nich tie najhroznejšie tresty: žalárovanie, ba aj mučednícka smrť. Takéto prenasledovanie katolíckych kňazov za 300 rokov trvalo, za ktorý čas nenie počtu tých katolíckych kňazov, ktorí medzi najhroznejšími mukami za svoje katolícke presvedčenie života pozbavení boli.

Podobne nesčíselným počtom zamordovaných bolo mnoho katolíckych kňazov v čas reformácie; keď niektorí *buríci* — a to aj medzi katolíckymi kňazmi — proti katolíckym biskupom a sv. cirkvi povstali, neumelý ľud do bludu uviedli, z čoho nastaly roky a roky trvajúce nepokoje, vojny, v ktorých mnoho katolíckych kňazov odsúdené a zavraždené bolo.

A kto by spočítal tých katolíckych kňazov, ktorých vo veľkej francúzskej revolúcii tiež skrze *buríčov* do bludu uvedený ľud tríznil a nemilosrdne mordoval.

Konečne na stá katolíckych kňazov odsúdené bolo do žalára v predošlom stoly v nemeckej ríši skrze Bismarcka, následkom takzvaných zákonov Majových z roku 1872—1873-ho, ktoré cielily rovno na zničenie svätej cirkve katolíckej.

Keď vezmeme do ruky svetský dejepis a tam sa dočítame, že od počiatku svätej cirkve katolíckej kolké stá a tisíce katolíckych kňazov pretrpelo to najukrutnejšie prenasledovanie, žaláre, vyhnanstvo, ba aj mučednícku smrť, neni možno, aby sme tým hlboko dojatí neboli! Cirkve svätá katolícka oproti týmto hrdinom svoju povdačnosť tak preukazuje, že k počte jejich svätí sviatky, stavia pomníky a veriacim pred-

stavuje ich pri každej príležitosti akožto príklady živej viery.

A tak sa zdá, že na francúzske katolícke kňazstvo zase tie najsmutnejšie časy čakajú, kde skrze nesvedomitých *buríčov* do náručia pohanskej socialdemokracie (a to tej istej socialdemokracie, s ktorou sa aj naši slovenskí národovci spriahajú) vohnatý pospolitý ľud trápiť a sužovať ich ide, keď do francúzskeho snemu takých neznaobov zvolil, ktorých cieľ je: nie umeniť ohromné dane, ale vykoreniť náboženstvo kresťanskó-katolícke. S tými francúzskymi katolíckymi kňazmi, ktorých pohanská socialdemokracia pomocou slobodných murárov súdiť, prenasledovať bude, zaiste sústrast bude mať každý povedomý katolík *bez rozdielu národností*. Pre jedného katolíckeho kňaza nemôže byť sladšieho povedomia jako to, keď so svätým Petrom povedať môže, že za šťastlivého sa považuje, keď za Krista Pána niečo pretrpeť mohol!

Jestli ale katolíckeho kňaza niekde súd odsúdi nie preto, že ako kňaz prišiel do kollisie s vrchnosťou svetskou, ale je odsúdený len ako občan, ten — bárs je odsúdený — nemá, nemôže mať to sladké povedomie, ktoré mal svätý Peter v žalári; lebo on nie za Ježiša Krista trpí, ale trpí, lebo sa ako občan proti svetským zákonom prehrešil, nasledovne od cirkve svätej katolíckej za svoje odsúdenie nie pochvalu, nie vďačnosť zaslúži. Aby sme vrchnosť poslúchali, jej zákony — nakoľko sa našej svätej viere neprotivia — zachovávali, to nám naše náboženstvo zretedne nakladá. Na túto povinnosť veriacich napomínať, je jedna z tých najprednejších povinností katolíckeho kňaza.

Hore spomenutí katolícki kňazi obžalovaní a odsúdení boli, že búrili ľud proti krajinským zákonom a svetským vrchnostiam. A tak súd nad nimi vynesený týka sa ich *nie ako kňazov, lež len ako občanov*.

Bo veď vláda je na to vládou, aby nedovolila, žeby krajinský zákon čím hore tým dolu prevrátený bol. Čo by aj bolo z našej vlasti a najmä našeho katolíckeho náboženstva, keby so socialdemokratmi spriatelení národovci to robili, čo sa im páči? Na taký spôsob ľahko by sme tam prišli, kde je teraz prvorodená dcéra cirkve, to jest Francúzsko.

Ačkoľvek my netešíme sa z jejich odsúdenia

a to tým menej, lebo nepriatelia katolíkov pokážu na nich a povedia: hľa, takýto buriči sú katolícki kňazi; ačkoľvek my s odsúdenými sústrasť máme jako s našimi spoluobčanmi, predsa musíme zoznať, že cirkev naša katolícka nemá nič do tohoto odsúdenia. Odsúdení prišli do toho nešťastlivého prúdu vedome alebo nevedome, to nevieme, ktorý je proti sv. cirvi namierený.

Smutný pád odsúdených troch katolíckych kňazov nech slúži na výstrahu aj druhým, že nesvedomitým balamútením, búrením bieleho ľudu odpomôcť sa nedá a že pokutu a väzenie, na ktoré odsúdení boli, nikomu inému iba samým sebe a redakciám «Slovenského Týždenníka» a «Ľudových Novín» privlastňovať majú. *Katolík.*

Politika u nášho ľudu.

V terajšom čase by každý chcel politizovať. Najväčšmi ale tí politizujú, čo sa do politiky najmenej rozumujú.

V lete sa stalo so mnou, išiel som hradskou cestou. Dvaja chlapi-gazdovia išli predom mnou. Tuhý rozhovor viedli medzi sebou, politizovali a čo je najhlavnejšie, do politiky sa tak rozumeli, ako od narodenia slepý do tancu a hluchý do spevu. Naraz ma zbadali i šuškali si, teraz lebo mlčeme, alebo sa tichšie shovárjame. Oni ale nemlčali, lež tichšie politizovali, tu naraz začali vykrikovať, jeden druhému kľaf a nadávať. Keď sa konečne dali za pasí i priskočil som k nim.

— Čo sa to stalo medzi vami? — pýtam sa ich.

— Nuž, prosíme, tá huncútska politika nás dvoch bratov rozbratrickovala, už mesiace minuly, čo sa nemôžeme vyglajchať, smierte a poučte nás vy, — odpovedali mi.

Ťažká úloha to bola pre mňa tých dvoch bratov poučiť, keď ani len to nevedeli, že my bývame v Uhorsku, že máme kráľa, že máme zákony. Pýtal som sa ich, či čítajú *nejaké novinky*, na to mi ale takú odpoveď dali, že sa to až haňbím opísať. *Len by vraj na pálenku mali, pálenka ich vraj všetkému naučí.* Keď si oni zajdu ku Jakubovi do krčmy a tam sa ich viac zide, to im múdrosť dolu hrdlami do žalúdka letí.

Teda pálenka a krčma! U nášho ľudu krčma je škola pre starších a pálenka je knihou múdrosti. *Kým náš ľud nezanechá pálenku a nezamiluje si dobré čítanie, dotiaľ nič od neho neočakávajme!* Daromné naše namáhanie, daromná naša práca, marné naše sem i tam behanie. *Kým náš ľud neopustí krčmu, i na ceste k blahu vedúcej, v prostried poludnia nám dá frčku!* Náš ľud za krčmou mre, za páleným ale i o polnoci v najtuhšej zime nahý pôjde aj na 10 kilometrov. Krčmárovi všetko dá, ešte i dušu svoju. Judáš íškariotský za 30 striebor-

ných predal Krista Pána židom, náš ľud ale predá Vykupiteľa svojho za jeden liter páleného. V pálenom nachádza svoje blahoslavenstvo, v krčmárovi, ktorého tituluje: pán veľkomožný, pán urodzený, vidí svojho dobrodincu, potešiteľa, pomocníka. Krčmár mu je prvý, Boh ale ostatný. Krčmu navštívi týždenne 3—5—7 razy, kostol svoj mesačne alebo ročite len jeden raz. Teda krčmára radšej má, ako Pána Boha svojho; krčma mu je milšia, ako kostol, v ktorom je krstený, v ktorom ho matka pri úvode Bohu obetovala, v ktorom za neho sa sv. omše slúžievajú a konečne, do ktorého ho i po smrti mŕtveho vnesú. Krčmárku lepšie pozná, ako Pannu Mariu. Modlieva sa síce i sv. ruženec, ale s krčmárkou viac prehovorí v krčme, ako s Pannou Mariou v kostole pri ruženci. Pohárik, flaštičku lepšie pozná, ako svoju modliacu knižku alebo pátričky. V nedeľu a sviatok vysedí v krčme 5—7, ba i 9 hodín. Vrecko sa *prázdní* a hlava sa *blázni*. Tu sa naučí mnohému zlému, nie je však tomu ani div, v takej spoločnosti a s takými kamarátmi. S pohárikami sa *štrngá* a majetok do meška krčmárovho *brnká*. Krčmári *bohatnejú* a naši ľudia *chudobnejú*. Krčmár pán, bohatý pán a náš ľud ho učíní ešte i Rotschildom, veď mu vždy privoláva: ešte vám dám, čo aj moju ostatnú koseľu!

Ti, čo sú v najväčšom potyku s ľuďmi, na miesto toho, aby ho učili a nasledovania hodným príkladom ho predchádzali, ako *kde-tu* po dedinách páni učiteľia, sami sú tam každodenní hostia. Tam sa pije, hrá sa, a ľud to vidí, jak veľké to pohoršenie! Jako by ten p. učiteľ už ani nemal kde ísť si posediť alebo sa zabaviť? Pekný to obraz pre výchovu dietok školských! Nie na zdar, ale na zmar!

Radosť po krste sa nedá u nášho ľudu len páleným zasýtiť. Veselia by sa ani nepočítaly medzi veselia, keď by sa neodbavily v krčme, na haňbu a k neosláveniu cirkevného sobášu. Tance náš ľud len v krčme vie najlepšie odbaviť a to i v nedeľu, sviatky, oj, aj v advente i v pôste *kde-tu*. Kto že by ľudu rozkázal, rozkazovať si nedá, *on všetko vie z páleného!*

Pracovať na poli bež páleného by vraj nevládal. Kosí, ale spolu i pije: orie, ale tú zemičku musí i páleným pokropiť; viaže, ale musí do toho snopka na miesto svätenej vody i zopár kvapiek páleného vliat; vozí, no ale krčmu neobchodí; mláti, ale čo vymláti, to aj prepíje; predáva, ale viac si zapíje, ako utrži; kupuje, ale keď už kúpi, aj päť oldomášov okoštuje; buďuje, každé drevo je posmolené páleným; kúpi koňa, prepíje kozu; kúpi vola, prepíje osla; predá kurča, prepíje kuru; *len piť — piť a nemá nič!* Dokiaľ má z čoho a začo, pije; keď už ale nemá začo, pije na bôrg. Pije nielen za svoje, keď i cudzí dajú. Kamarát príde, dá na pol litra, vypijú spolu; príde druhý, tretí, každý dá a tak to ide deň za dňom, až kým konečne prídu na prázdno.

Pri tom pálenom si i zapolitizujú. Ale ako, keď ani jeden sa do toho nerozumie. Veď je to nie jeho remeslo. Nevie dobre gazdovať okolo svojho dost malého

majetku, ako že by vedel gazdovať s majetkom celej krajiny? No, ale on chce, on musí si trocha i zapolitizovať a čo on povie, to sa musí stať, lebo pálené mu rozkazuje. Keď raz dupne nohou, celý dom sa trasie; pleskne pästou, až tak obloky tancujú a von vyskakujú. Keď vydá rozkaz: von, všetko z domu von zuteká, žena i deti! Tak isto i s jeho politikou by chcel všetkých z krajiny vyhnat; chcel by zákon prinášať a písať, čítať nezná; chcel by sa zaoberať s millionami a sotva zná rátať do sto-dvesto. Do tisíc, to je už primnoho, to už jeho rozum prevyšuje. Preto ale on by vedel gazdovať a manipulovať s millionami celej krajiny. Pozná svoju obec, aj to nie celú a chcel by poriadok robiť v tisíce mestách a obciach. Neraz si povie pri flaške, *ej, keď by ja bol ministrom, ablegátom*, ja by vedel viesť krajinu, ja by znal ablegatovať, mňa by mali poslať za ablegáta atď. No ešte až za ablegáta, čo to potára. *Nevie si ho vyvolať, nie to ešte sám sa zaň tisne.*

Kazdého iného posúdi, kto s ním nedrží. Každý inší je hlúpy, len on je múdry. Školy sotva dve-tri zimy navštívival, ako a kde mohol len toľko múdrosti nabrat? Pálenka, pálené mu hlavu naplnilo múdrosťou!

Kým ľud náš pred sebou nepozatvára krémy a hrdlá pred páleným nezamkne, nedáme si s ním rady, nepočneme si s ním nič!!

Al. Striezlivý.

POLITICKÉ CHÝRY.

Porady kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Vo štvrtok dňa 29. novembra pojednávala kresťanská ľudová strana o rozpočte ministerstva honvédstva. Ku porade prišiel minister honvédstva Ludvík Jekelfalussy ako aj gróf Ferdinand Zichy. Porade predsedal Štefan Rakovszky. Z vyslancov prítomní boli: Alexander Simonyi-Semadam, Karol Vildfeuer, Štefan Adamovich, Karol Hencz, Dezider Ajtics-Horváth, Béla Csitáry, Ladislav Mednyanszky, Georg Szmrecsányi, Julius Jánoky-Madocsányi, Franc Buzáth, Béla Rakovszky, Pavel Kovács, Mikuláš Zboray, Franc Darányi, Alexander Ernszt, Otto Förster.

Štefan Adamovich, ako referent vysvetlil rozpočet, ku ktorému prehovorili: Georg Szmrecsányi, Karol Hencz, Alexander Simonyi-Semadam, Štefan Rakovszky a Mikuláš Zboray. Keď na predostrené otázky odpovedal minister Ludvík Jekelfalussy, rozpočet torby honvédstva bol prijatý a s tým zakončila sa porada.

Z uhorskej delegácie.

Podvýbor vojenských záležitostí držal zasadnutie dňa 3. decembra pod predsedníctvom grófa Teodora

Batthyányho. Ladislav Okolicsányi ako referent predložil vojenský rozpočet. Barón Schönaich, spoločný minister vojenských záležitostí vysvetlil svoj rozpočet. Pri debatte rečnili delegáti: gróf Mikuláš Zichy, Karol Kmety, Viktor Issekutz, Julius Sággy, Štefan Rakovszky, Franc Buzáth, Ladislav Szalay, Mikuláš Zboray. Vojenský podvýbor uhorskej delegácie držal zasadnutia dňa 5. a 7. decembra, v zasadnutí dňa 9. decembra vydržiavanom vybavil sa rozpočet ministerstva vojny a s tým zakončil svoju prácu. Nasledujú teraz porady podvýboru zahraničných záležitostí.

S uhorskou delegáciou pokračuje v poradách aj delegácia rakúska.

Ružomerský súd.

Po pojednávaní vyše týždňa trvajúcim ružomerská sedria dňa 6. decembra o 9. hod. ráno vyhlásila súdny výrok v kriminálnej pravote Ondreja Hlinku a spoločníkov. Dľa tohoto výroku: Andrej Hlinka odsúdený je na 2-ročné štátne väzenie, 1500 korún peňažnej pokuty a znášanie pravotných trov v summe 1669 korún. Z pokuty 5 mesiacov s 9 dňi už vytrpel, čo sa mu odráta. Dr. Vavro Šrobár odsúdený je na jeden rok štátneho väzenia a 900 korún peňažnej pokuty. Z pokuty odráta sa mu 1 mesiac a 6 dňi, ktoré vysedel vo vyšetrovacej väzbe. Andrej Janček dostal 6 mesiacov štátneho väzenia a 500 korún peňažnej pokuty. Jur. Greguš 5 mesiacov štátneho väzenia a 200 korún peňažnej pokuty. Peter Cheben 5 mesiacov štátneho väzenia a 100 korún peňažnej pokuty. Jozef Tomík, farár revúcky, dostal 4 mesiace štátneho väzenia a 500 korún peňažnej pokuty. Anton Matašovský, Michal Serafin, Juraj Mušuta, Jozef Janovec-Janov, Štefan Jesenský, Jozef Milan, Ferdinand Olejník, Eduard Šlachta, Juraj Novák, Ján Vlkolinský dostali po dvoch mesiasoch štátneho väzenia a po 100 korún peňažnej pokuty. Všetkým odsúdeným vyzdvihli politické práva na tri roky. Fiškus uspokojil sa s pokutou farára Tomika, ohľadom ostatných appelloval, aby im pokuta zvýšená bola. Odsúdení, okrem Matašovského appellovali. Odsúdených, držaných v predbežnej vyšetrovacej väzbe, prepustili na slobodu. — Povážiac význam a následky tohoto súdneho výroku, každý človek nepredpojatý vyznať musí, že je to veľké nešťastie pre odsúdených. Tarchu tohoto nešťastia zaiste najviac cítia tí, čo nie z osobnej náklonnosti, lež povzbudení živým slovom alebo nesvedomitými dopismi a článkami zlomyseľných novín, dali sa naviesť ku krokom, ktoré teraz horko oplakávať musia. Ako sme vždy napomínali, ba prosili ľud náš, aby sa nedal zvädzať falošným prorokom, tak prítomne zo srdca lutujeme tých nešťastníkov. Aj pri tejto príležitosti však o všetko prosíme ľud kresťanský, aby vyhýbal buričom, aby sa zlými, v nekresťanskom duchu písanými novinami a spisami nedal buriť proti zákonom krajinským; proti vrehnostiam cirkevným a svetským, aby bol pokoja milovný, sľachetného zmýšľania a obozretný vo svojich skutkoch. Pokoj je základom blahobytu štátov a rodín. Nepokoj a bu-

ričstvo ženú ľud do záhuby. A preto ešte raz privolá-
vame nášmu ľudu: «Nevrte falšným prorokom!»

Pravdomlivosť luteránskeho «Týždenníka».

V 49. čísle bežiacieho roku píše luteránsky «Týž-
denník» zase takto: «Pohon na Jurigu bol vedený z ma-
darskej ľudovej strany». Len v tejto jednej vete dovolil
si luteránsky «Týždenník» dve cigáňstva. Po prvé ci-
gáni, keď píše o maďarskej ľudovej strane, bo to celý
svet vie, že na sneme a v krajine jestvuje len jedna
politická strana ako ľudová, nie ale ako maďarská, po-
neváče je založená pre ľud bársakého jazyka. Po druhé
cigáni luteránsky «Týždenník», keď hovorí, že ten po-
hon na Jurigu vedený bol z maďarskej ľudovej strany.
Veď Mikuláš Zboray, krajinský vyslanec snemovej ľu-
dovej strany bol prvý, čo v náležite odôvodnenej reči
vyslovil sa za to, aby v záujme indemnitý krajinských
vyslancov. Juriga súdu «vydaný» nebol. Luteránske-
mu «Týždenníku» ale nikdy neide o pravdu, on len podlými
cigáňstvami tupí a haní chce snemovú a kresťanskú
ľudovú stranu. Cigáňstvo je jeho remeslo, z toho žije
a to prevádza. Kedy sa už oči kresťansko ľudu otvorí?

KRAJINSKÝ SNEM.

27. novembra.

Po zahájení zasadnutia minister pravosúdia podal
snemu predlohu poľažne menších reforiem súdovníctva,
za čím v pokračovaní rozpočtu ministerstva vnútorných
záležitostí rečnil:

Anton Eder. O verejnom zdravotníctve rozvíňoval,
že zverolekári v Uhorsku majú lepšie polozenie, než le-
kári ľudí liečiaci a práve preto lekárske postavenie je
treba zoštatniť, polozenie lekárov polepšiť a počet ich
zvýšiť. Na dôkaz potreby tohto poukazuje na veľký po-
čet následkom suchotín zosnulých ľudí. Potom sa za-
oberal so záležitosťami nemocníc a prosil ministra vnú-
torých záležitostí, aby svoju pozornosť obrátil hlavne
na verejné zdravotníctvo. Rozpočet prijal.

Potom rečnil *Alexander Vajda* tiež o verejnom zdra-
votníctve a rozpočet neprijal.

Snem prijal rozpočet ministerstva vnútra a s tým
zakončilo sa zasadnutie.

28. novembra.

Predseda *Julius Justh* o 11. hodine zahájil zasad-
nutie. Po odbavení predsedníckych zpráv začalo sa po-
jednávanie rozpočtu ministerstva obchodu.

Franc Kossuth, minister obchodu vyvinul obsérne
rozpočet obchodu a priemyslu.

Barna Buza rečnil o rozpočte, nasledovali potom
interpellácie a s tým zakončilo sa zasadnutie.

29. novembra.

Po odbavení predsedníckych zpráv pokračovalo sa
v pojednávaní rozpočtu ministerstva obchodu.

Otto Sziklay žiadal popravenie platov pre žezničia-
rov a zníženie železničných taksí.

Alex. Pető rečnil o záležitosťach potravnjej dane.

Štefan Bernát žiadal čím skoršiu predlohu zákona
o štrajku. Žiadal obranu ženského robotníctva. Hovoril
o drahote potravných článkov. Rozpočet prijal.

Jozef Szterényi, štátny sekretár predložil osnovu
smluvy poľažne lífrovania pre armádu uzavrenej. Po čom
skončilo sa zasadnutie.

30. novembra.

V pokračovaní pojednávaní rozpočtu ministerstva
obchodu pozdvihol slovo ako prvý vyslanec kresťanskej
ľudovej strany:

Georg Szmrecsányi. Predložený nám rozpočet mi-
nisterstva obchodu, povedal rečník, svedčí o tom, že
terajšia vláda snaží sa v každom ohľade zodpovedať
jej programmu a pracuje na tom, aby blahobyť krajiny
pozdvihnutý bol nielen v hospodárskom, lež aj v so-
ciálnom ohľade. Toto je totiž základom hmotnej neod-
vislosti, ktorá prirodzeným spôsobom vedie aj ku ne-
neodvislosti politickej. (Schvalovanie.) Preto ochotne
prijímam rozpočet ministerstva obchodu nielen sám,
lež v mene aj tej stránky, ku ktorej mám česť prislú-
chať. V reči, v minulom čísle obsérnejšie uvedenej, vy-
slovil sa rečník vo všeobecnosti o rozpočte ministerstva
obchodu.

Ku rozpočtu premluvili *Vilhelm Mezőfi*, minister ob-
chodu *Franc Kossuth*, *Béla Földes*, štátny sekretár *Jozef*
Szterényi a s tým zakončilo sa zasadnutie.

1. decembra.

Predmetom pojednávaní bol rozpočet torby mini-
sterstva obchodu, s koncom zasadnutia nasledovali od-
povede ministrov na interpellácie.

Zasadnutie zahájil predseda *Julius Justh*. Zo stránky
vlády boli prítomní: *Alexander Wekerle*, *Franc Kossuth*,
gróf *Aladár Zichy*, *Ludvik Jekelfalussy*. *Gejza Josipovich*,
Ignác Darányi, *Gejza Polónyi*.

Ku rozpočtu rečnil barón *Dezider Bánffy*. Po tomto
pozdvihol sa ku slovu so stránky kresťanskej ľudovej:

Alexander Giesswein. Predmetom jeho reči bol zá-
kon o štrajku. Štrajk — vysvetloval rečník — považuje
sa za boj a zápas o povýšenie výrobkov, za štrajk teda
ako boj oduševňovať sa nemôže, bo spoločnosť ľudská
hľadá vyhýbať bojom a utvoríť chce také pomery, aby
boje zbytočné boly. Nacodili sa za starých časov ľudia,
čo boje a vojny považovali za svoju hlavnú úlohu. Ač-
práve sa naše doby celkom premenily, predsa aj teraz
je dosť ľudí, čo boje, najmä štrajkov, považujú za svoje
zvláštne remeslo. Toto sú však choré pomery. Štrajky
k tomu nevedia obrániť tých robotníkov, čo sú obrany
najviacej potrební. Denným robotníkom štrajky práve
nepomôžu. Sú oni následky nevivynutých spoločenských,
zvlášte hospodárskych pomerov. Žiada rečník vývin ho-
spodárskych pomerov veľkého a malého priemyslu, čo

pozdvihne aj upádajúci obchod našej vlasti. (Hlučný potlesk zo všetkých strán.)

Na interpellácie odpovedal minister orby *Ignác Darányi* vyslancovi Karolovi Kmetyimu a minister pravosúdia *Gejza Polónyi* Aurelovi Vladovi v záležitosti paktumu a odsúdenia Jurigu. S tým zakončilo sa zasadnutie.

3. decembra.

V pokračovaní pojednávania rozpočtu torby ministerstva obchodu predseda Julius Justh po 10. hodine zahájil zasadnutie. Po odbavení predbežných osobných záležitostí, ktoré na povrchie vrhol národnostný vyslanec *Julius Maniu* a na čo odpovedal podpredseda snemu *Ludvik Návay* a ministerpredseda *Alexander Wekerle* začalo sa pokračovanie pojednávania rozpočtu obchodu. Ku rozpočtu rečnili: *Ladislav Thalý*, *Arpád Bozóky*, minister *Franc Kossuth*, gróf *Arvéd Teleki*, *Franc Darányi*, *Ján Zakariás* a

Georg Szmrecsányi. Tento predniesol, že okresy jednotlivých dozorcov priemyselných sú tak rozsiahle, že je to doprosta nemožnosť, aby jeden úradník dozeral na priemysel troch-štyroch stolíc. Do zvláštnej pozornosti ministra obchodu odporúčal roboty, ktoré vybavujú ženské a žiadal, aby pre tieto ustanovené boli ženské ako dozorkyne.

Edmund Beniczky, vyslanec kresťanskej ľud. strany upozornil ministerstvo na neblahé pomery, aké teraz panujú v okrese ružomerskom.

Franc Kossuth, minister obchodu sa vyslovil, že vláda prítomne na tom pracuje, aby spravodlivé nároky železničiarov vyplnené boli.

S tým prijaté boli všetky položky rozpočtu torby ministerstva obchodu. Nasledovalo:

Pojednávanie rozpočtu ministerstva orby.

Gróf *Mikuláš Thoroczkai*, ako referent, vysvetlil rozpočet.

Ludvik Návay rečnil v otázke poľných robotníkov. Pokračovanie pojednávania odročil predseda na stredú a s tým zakončilo sa zasadnutie.

5. decembra.

Zasadnutiu predsedal najprv Julius Justh, pozdejší Štefan Rakovszky, z ministrov boli prítomní: dr. *Alexander Wekerle*: gr. *Aladár Zichy*, gr. *Albert Apponyi*, *Ignác Darányi*, *Gejza Polónyi* a *Gejza Josipovich*.

Po uhodnovernení zápisnice zápisník *Karol Várady* sdělil, že do knihy interpellácií poznačené je sedem interpellácií. Snem ustanovil na to, že dnes ohľadom na veľký počet interpellácií výnimečne pojednávať ich budú už o jednej hodine. Pojednávala sa potom

Jurigova imunita.

Aurel Vlad ohlásil sa k slovu pre osobné napadnutie.

Gejza Polónyi minister pravosúdia podvrátil návaly Vladove.

Ferdinand Juriga: Pre osobné napadnutie prosím o slovo. (Veľký hluč a smiech.)

Výkriky: Nini, tu je Juriga! Kto vás napadol?

Soma Fenyvessy: Napadnul vás fískus osobne? (Veľký smiech.)

Ferdinand Juriga: Polónyi v odpovedi, ktorú dal Vladovi, napadol aj jeho osobu. Články, pre ktoré ho odsúdili neboly namerené proti maďarstvu.

Georg Nagy: Necigáňte! Čítali sme tie články! (Hluč.)

Ferdinand Juriga: Günther, štátny sekretár pravosúdia zavolať ho k sebe v tejto záležitosti. Ponúkol mu stoličku a povedal: sadkajte si... (Veľký smiech.)

Soma Fenyvessy: No včul si posadkáte (Smiech.)

Ferdinand Juriga: Nechce utiecť. Minister pravosúdia hovorí o ňom také veci, ktoré nezodpovedia skutočnosti. On sa nikdy neponížil pred ministrom pravosúdia. Najprv zadal ministrovi prosbopis o omilostenie. Na to ho minister vyzval, aby prosbopis ten' o doplnil tým, že priestupok svoj oľutoval. Ja som sa v liste poďakoval ministrovi za jeho ochotnosť.

Gejza Polónyi: Čo tu Juriga spomína, nesrovnáva sa s tým, čo vonku hovorí.

Mikuláš Zboray, vyslanec kresťanskej ľud. strany: Posúdil búrenie Jurigovo. dokázal, že kresťanská ľudová strana nestotožňuje sa s politikou národnostných, vyslovil sa ale s úplným dôrazom, že on to za nemožnú vec drží, aby jedného vyslanca krajinského vydali do väzenia na udanie slúžneho. Túto zbraň mohly by nezákonné vlády upotrebiť aj proti druhým vyslancom.

Keď za Zboraym v tomto zmysle prehovorilo ešte viacej vyslancov, minister pravosúdia *Gejza Polónyi* navrhol, aby záležitosť imunity Jurigovej pojednávala sa až po odbavení rozpočtov.

Zadali potom interpellácie: *Ernest Baloghy* v záležitosti poriadkov pri poisťujúcich spoločnosťach. Minister pravosúdia odpovedal hneď na interpelláciu v tom zmysle, že dotyčnú predlohu onedlho predloží snemu. *Georg Nagy* interpeloval v záležitosti darabantov a *Karol Hencz* v záležitosti divadla «Uránia», kde predstavujú nemravné a bezbožné kusy. Obe interpellácie odovzdajú sa ministrovi výučby.

6. decembra.

Pojednával sa rozpočet ministerstva orby. Po odbavení predsedníckych zpráv Julius Justh zahájil zasadnutie o 11. hodine.

Ku rozpočtu orby rečnili vyslancovia: *Aurel Novák*, *Pavel Lazár*, *Štefan Cs. Pop*, *Zoltán Bernáth*. S čím aj zakončilo sa zasadnutie.

7. decembra.

Pojednával sa rozpočet ministerstva orby. Z ministrov boli prítomní: *Alexander Wekerle*, *Ignác Darányi*, *Gejza Josipovich* a gróf *Aladár Zichy*.

Zasadnutie zahájil predseda Julius Justh.

Ku rozpočtu rečnili vystancovia: *Barna Nagy* a *Ludvik Tolnay*.

Ignác Darányi, minister vysvetlil rozpočet orby. I keď rečnili ešte *Arpád Bozóky* a *Dezider Gyarmathy*, zakončilo sa zasadnutie.

Krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany.

Karol Vildfeuer.

Zriedkavej vytrvalosti pri zásadách kresťanskej ľudovej strany sú voličia volebného okresu Ujbánya. Keď o daktorom okrese krajiny, to o tomto môže sa povedať, že ho liberáli v pravom zmysle slova mali vyárendovaní. Krom liberálov aj iné politické stránky použili

Karol Vildfeuer,
narodil sa 4. októbra 1854., ablegát
vol. okresu Ujbánya, stol. Bars.

každú príležitosť k podmaneniu tohoto okresu. Nechybovali tu agitatori aj nepolitických stránok, ako socialdemokratov a národniarov, čo ľud všemožným spôsobom väbili, zvädzali a proti kresťanskej ľudovej strane búrili. Voličia okresu novobaňského stáli teda v jednotajných bojoch proti nepriateľom viery, vlasti a ľudu. I ako železo na nákovie spevnie, tak spevnelo aj kresťanské presvedčenie voličov novobaňských v neustálych bojoch s liberálmi, pozdejšie so socialdemokratmi a národniami. Sú oni následkom toho neohrozene verní privrženci kresťanskej ľudovej strany. Hrozby, násilie, ba ani smrtonosné guľky, buď náhodou alebo zlomyseľne proti nim vypálené nie sú v stave prinútiť ich k opusteniu čistej zástavy tej politickej strany, ktorá ako kresťanská zastáva práva cirkve a ako opravdove ľudová bojuje na sneme za zákonné a spravodlivé požiadavky ľudu. Túto vernosť ku kresťanskej ľudovej strane dokázali voličia novobaňského okresu, keď už po druhé vyvolili sebe za ablegáta kandidáta kresťanskej ľudovej strany. Vydali ale voličia tohoto okresu aj o tom svedectvo, že im mnoho záleží na obrane svojej viery, na blahu vlasti a ľudu, keď dôverou svojou poctili takého muža, aby ich na sneme zastupoval, ako je dr. Karol Vildfeuer.

Ablegát volebného okresu novobaňského dr. Karol Vildfeuer je o mravné a hmotné pozdvihnutie, teda o blaho ľudu veľmi zaslúžený. Narodil sa dňa 4. októbra roku 1854. u Karcagu. Stredné školy odbavil na hlavnom gymnáziume v Levoči. Venujúc sa stavu kňazskému, bohoslovie študoval na universite vo Viedni a na svetochýrnom ústave nemecko-uhorskom v Ríme. Za kňaza vysvätený bol roku 1878. Krátky čas účinkoval potom medzi pospolitým ľudom vo vinici Pána ako duchovný a na to cez tri roky ako vychovavateľ istej veľkopanskej rodiny. Universita viedenská roku 1886. vyznačila ho doktorátom bohoslovía. Od roku 1881. do r. 1902. na semeništi v Szepeshely ako učebár prednášal

bohoslovie. Roku 1902. povolaný bol do hlavného mesta ku správe a vedeniu «Stredišťa Kresťanských Spolkov».

Známo je, že pospolité ľud našej vlasti pod liberálmi hmotne a následkom toho aj mravne upadol. Kresťanskí magnáti, medzi nimi na prvom mieste slávna rodina Zichy-ch, ako opravdoví priatelia ľudu cieľom hmotného a mravného pozdvihnutia nášeho kresťanského obyvateľstva s nevýlovne veľkými obetami začali zakladať čítacie kruhy katolícke, potravné a úverkové a iné spolky kresťanské. Tieto spolky sú tie najväčšie dobrodenia pre pospolité ľud a majú svoje Stredišťe v Budapešti, IX. okres, Bakács-tér číslo 1., vo vlastnom paláci, ktorý veľkodušní kresťanskí magnáti vystaviť dali ľudu kresťanskému. Správcom a riaditeľom tohoto «Stredišťa Kresťanských Spolkov» je dr. Karol Vildfeuer. Kolko kresťanských spolkov povstalo namáhaním tohoto bezúšestne neunaveného podporovateľa ubiedeného ľudu, o tom svedčia knihy tohoto veľkého ústavu kresťanského, ktorý on svedomite vedie a to ohlasujú tie nesčíselné obce, jejichž obyvateľstvo zmohlo sa hmotne a mravne založením kresťanských spolkov. Každá. i tá najmenšia obec v krajine mala by si zakladať kresťanské spolky, ku čomu návod a poučenie ochotne dáva výšspomenuté «Stredišťe Kresťanských Spolkov».

Voličia volebného okresu Ujbánya k povdačnosti zaviazali si obecnstvo kresťanské celej krajiny, že roku 1905. a r. 1906. vyvolili si za ablegáta tohoto o ľud a všeobecnosť veľa zaslúženého muža. Svedomitejšie, vytrvalejšie a smelšie ich na sneme nikto zastávať nebude ako to zavše robí dr. Karol Vildfeuer.

Mikuláš Zboray.

Do radu ablegátov kresťanskej ľudovej strany, čo vynikajú hlbokou pravovedou, patrí Mikuláš Zboray. Narodil sa v Gyulafehérváre dňa 30. augusta

r. 1866. Stredné školy odbavil vo svojom rodisku a v Arade. Práva študoval v Kolozsváre a na universite budapeštianskej. Ku svojmu zdokonáleniu sa vo vedách pravosúdia mnoho cestoval v Taliansku, Francúzsku a Nemecku. Ako pomocný pravotár cez osem rokov pracoval pri boku terajšieho ministra pravosúdia Gejzu Polónyiho. Od roku 1905. je veľa bladaným a obľúbeným pravotárom hlavného mesta Budapešte, kde má svoju pravotársku kanceláriu.

Spravodlivé pokračovanie kresťanskej ľudovej strany vo všetkých verejných záležitostiach a osobné zmýšľanie

Mikuláš Zboray.
narodil sa 30. augusta 1866., ablegát
voleb. okresu Marcali, stol. Somogy.

kresťanské pútalo Mikuláša Zborayho hneď od počiatku ku tejto politickej strane, ktorá vo všetkom počínaní jej na zreteli má vždy vieru, blaho vlasti a ľudu. Preto už roku 1901. vyvolený bol vo volebnom okrese Marcali za ablegáta s programom ľudovým. Na sneme a aj v delegáciach sme a bez ohľadov zastáva záujmy ľudu a vlasti. Pri voľbách roku 1905. a 1906. okres Marcali opätne vyvolil ho za ablegáta.

Okresu Marcali navždy prajeme takeého horlivého ablegáta a kresťanskej ľudovej strane mnoho takých členov, ako je Mikuláš Zboray.

Z CUDZOZEMSKA.

Z Rakúska.

V rišskej rade rakúskej 194 hlasmi proti 60 prijali zákonnú predlohu volebnej reformy. S reformami nemali doposiaľ veľa šťastia v Rakúsku. Bodaj by aspoň táto reforma poslúžila ku blahu ľudu.

Nemecko.

Liberáli nemeckí ľahkomyselne vrhli na povrch otázku poľského obyvateľstva provincie Gnezen-Pozen. Dávno už pracujú na znemčení týchto provincií. Prítomne násilne uvádzajú reč nemeckú aj pri vynaučovaní náboženstva v školách. Je to nespravodlivosť, akej nechce, ba nemôže sa podrohiť obyvateľstvo poľského jazyka. Vec začína Nemcom byť veľmi neprijemná. Lež darmo je! Kto opúšťa spravodlivosť, tomu aj štátna mŕdost nič neosoží!

Francúzsko.

Deň 11. decembra pre všetky veky ako veľapamätný zaznačený má byť v dejinách katolíkov Francúzska. S týmto dňom považovať sa má rozlúčenie cirkve od štátu za celkom prevedené. Ponáhľali sa preto s popisom cirkevných majetkov. Ponevác katolíci nezakladali obce od biskupov neodvislé, ministri terajšej vlády zdali sa z prísnosti popúšťať, ale len na oko. Žiadali, aby v smysle spolkového zákona z roku 1881-ho služby Božie každého kostola predne oznámené boli svetskej vrchnosti, ako iné svetské shromaždenia. Slávne panujúci pápež Pius X. prísne zakázal všetkým katolíckym kňazom odbavovanie služieb Božích predhejne svetským vrchnostiam oznamovať. Freimaurerská vláda na to chystá sa hneď odobrať kostoly, biskupské bydlá, farské stavania a obrátiť ich ku štátnym cieľom. Očakávajú teda kruté prenasledovania katolíkov francúzskych a cirkve katolícku, my však kojíme sa tými slovami, že ju ani brány pekelné nepremôžu!

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasíť s touto stranou!

Ku vnukom Svätých.

Diá *Mindszentyho.*

Rozviňme prápor viery Kristovej,
Nech veje voľno, verejne;
Nech ju spatruje každý človek
Na hornej i dolnej strane.
Pod ňou sú hrdinovia križa,
Dietky nebeského mesta,
Hotoví boj viesť so zlým svetom,
Zavrhujućim križ Krista.

Devätnásťsto rokov stojíme
Na mieste krvou zmáčanom,
Kde sa rodí pravda presväťá
A palma mučenníkom.
Od tedy do prachu nôh našich
Spadla nejedna koruna,
Ale my nedali sme si vyrvať
Ani len jedného slova.

Vystréme prápor viery Kristovej,
Nech veje voľne, verejne:
On vždy bol nosičom víťazstva
Cez stolia premnohé.
Zdaliž nežijeme? Nie Cirkve,
Tento pluk Božieho vojska?
Zaspali sme snáď na vavrínoch?
Haňbiac sa za meno križa?

Špik do kosti a krv do srdca,
Povstaňte! ktorí ste mrtví,
Zažni sa Oltár vonných čností!
Zbudovan buď múru svätý!
Boh a najsvätejšia zásada,
S dvojtisícročím na nás zre:
Neprajme haňbu Cirkvi svätej,
Nech sa neprlí pre nás nebe.

Vystrčený si už verejne
Ty náš skvelý prápor viery!
Nie orol dravý bedlí nad ním,
Tichý holub si ho stráži:
Duch svätý! On nás znovu zrodil,
Naše srdcia k bitiu hýbe!
Do predu teda! kým On s nami,
Cirkve žiť, víťazíť bude!

Rybárik.

K povšimnutiu.

Cteným voličom kresťanskej ľudovej strany volebného okresu novobaňského na vedomie dávam s prítomným, že pán dr. *Jozef Štefko*, pravotár, na jejich žiadosť pravotársku kanceláriu svoju otvoril v Ujbányi a ochotne poslúži každému, čo pred vrchnosťami zastupiteľa a v právnych záležitostiach radu potrebuje. Preto aj spomenutého pána pravotára všestranne a vrele odporúčam.

Karol Vildfeuer, kraj. vyslanec.

CHÝRNIK.

Zloženie záverečného kameňa svätoštefanskej baziliky previedlo sa v prítomnosti jeho veličenstva kráľa v sobotu dňa 8. decembra. Veľkolepý chrám tento hlavného mesta stavali cez päťdesiat rokov. Laňajšieho roku bol vysvätený a v deň sv. Alžbety slúžili v ňom prvú sv. omšu. Ku slávnosti zloženia záverečného kameňa dostavili sa uhorskí ministri, spoloční ministri, budapešťianski generáli, cirkevní hodnostári, rektori a dekaní vysokých škôl, veľmoži, krajinskí vyslanci a zastupitelia hlavného mesta ako patróna, arciknieža Jozef a manželka jeho arcikňažna Augusta arcikňažna Klotilda a dcéra jej arcikňažna Alžbeta Henrietta. Jeho veličenstvo kráľ v rovnošate husárskeho generála prišiel ku bazilike presne o 11. hodine, pri hlavnej bráne prijal jeho veličenstvo vesprímsky biskup barón Karol Hornig a podal mu kríž, ktorý kráľ pobozkal. Na to vstúpil jeho veličenstvo do svätiny a posadil sa na trón. Biskup barón Hornig pozdravil kráľa hotujúcou rečou a mešťanosta hlavného mesta Bárcezy prečítal listinu o položení záverečného kameňa. Po prečítaní podpísal kráľ listinu, zároveň i arciknieža Jozef s rodinou a všetci prítomní hodnostári. Listina potom vložená bola do záverečného kameňa, ktorý doniesli potom ku trónu kráľa, kde ho biskup barón Hornig posvätil. Jeho veličenstvo zostúpil potom z trónu srieborným kladivkom trikrát udrel na záverečný kameň, čo urobil aj arciknieža a všetci prítomní hodnostári. Záverečný kameň zpusťili potom do základiny kostola pod hlavným oltárom. Biskup barón Hornig slúžil na to tichú svätú omšu, pod ktorou celou kráľ klačal a vrúčne sa modlil. Po sv. omši obhliadol kráľ nový chrám a prítomným povedal: Skutočne je to utešený chrám. O pol jednej hodine jeho veličenstvo

opustil chrám a so sprievodom zaviezol sa do kráľovského hradu.

Vysvätenie biskupa. Dr. Jozef Lányi, bývalý dvorný kňaz arcikniežata Franca Ferdinanda, nateraz opát lekársky, kanonik veľkovaradínsky a titulárny biskup tininský v sobotu dňa 8. decembra v kostole jezuitov v hlavnom meste vysvätený bol za biskupa. Vysvätil ho biskup baňsko-bistrický dr. Farkas Radnai, pri čom spolu účinkovali vysvätený biskup Anton Fetscher a košický pomocný biskup dr. August Fischer-Colbrie.

Arcikňažna Izabella v museume priemyselného umenia. Arcikňažna Izabella dňa 4. decembra predpoľudním zaviezla sa do budovy museuma pre priemyselné umenie, kde je nateraz vianočný jarmok. Arcikňažna s veľkou pozornosťou prezerala krásne tvorby uhorského priemyselného umenia a asi za hodinu sa pobavila v museume. Potom vyslovila svoje uznanie riaditeľstvu, zaviezla sa do Ráthovho musea.

Predsedníctvo snemovne vyslancov u arcikniežata Jozefa. Predseda snemovne vyslancov Julius Justh s podpredsedami Ludvikom Návaym a Štefanom Rakovszkym dňa 4. decembra večer o 6. hodine bol na poklone u arcikniežata Jozefa a arcikňažny Augusty. Cieľom návštevy predsedníctva bolo predstavenie sa. Arciknieža Jozef, ako i jeho manželka arcikňažna Augusta vďačnými slovami ďakovali predsedníctvu za návštevu a potom sa pustili s nimi do prívetivého rozhovoru.

Kardinál Samassa. Tieto dni odbavilo sa v Ríme konsistorium, pred ktorým pápež Pius X. za obvyklých ceremonii položil jágerskému arcibiskupovi Jozefovi Samassovi na hlavu kardinálsky klobúk. Na slávnostnom akte prítomný bol kardinálsky sbor, členovia veľvyslanectva a veľa hodnostárov.

Dar uhorských vystaľovalcov z Ameriky. Z Kežmarku píše, že zo Spiša z jednotlivých miest vystaľovalo sa tolko ľudí, že v Amerike tvoria celé kolónie. Nedavno z obce Hársad vystaľovavší sa grécko-katolícki veriaci sossbierali peniaze na jeden zvon a poslali ich domov. Nový zvon minulé dni kúpili a grécko-katolícky dekan Pavel Markovics ho posvätil a povedal kázeň, v ktorej prosil pre veriacich, zdržujúcich sa v novom svete, božské požehnanie.

Všetko vyjde na javo. Budapešťianska polícia zatkla 36-ročného nádenníka Štefana Szeredinszkého, ktorý riadne ozbil mrtvoly. Lanského roku zamestnaný bol pri pohrabnom podniku Jánovej Pečenkovej, nachodiacom sa na Vacovskej ceste v dome číslo 68. Szeredinszky s prstov mrtvých stiahol prstene, ktoré potom založil. Konečne v poslednom čase Szeredinszkého začalo hrýzť svedomie. Rozpovedal svojim známym, že sa mu v noci predstavia ozbilaní mrtví a ho znepokojujú. Ktosi z týchto jeho známych oznámil vec policii, ktorá nádenníka zatkla.

Vyskočil z vlaku. Anton Malvič, robotník z Castelunova, ktorý tieto dni cestoval do Horvatska, nedaľeko stanice Fuzine v tuneli skočil z vlaku a dostal sa pod kolesá, ktoré mu odrezaly obe nohy.

Železničné nešťastie. Z Veľkého Váradu oznamujú, že na čiare belyényešskej vicinálky dňa 3. decembra ráno o 7. hodine zo stanice Szotbatság Rogor odjachať nákladný vlak č. 7662. V tom istom čase zo stanice Hollód pustili jeden osobný vlak do Veľkého Váradu. Pri jednej strmej zákrute železničnej dráhy srazily sa dva vlaky. Zákruta je úzka, takže vodičia vlakov už len vtedy zbadali nebezpečie, keď vlaky na 10 metrov boli jeden od druhého. Oba začali hamovať a dali protiparu, ale už bolo neskoro, vlaky sa srazily. Následkom srážky kotly sa roztrhali, predné vozne vybehly na rušne a zadné vozne sa preborily. Všade bolo vidieť len rupy a ozývaly sa hrozné výkriky zomierajúcich. Cestovatelia povyskakovali z vozňov a bežali raneným na pomoc. Medzi rumami našli vodičov dvoch vlakov: Ladislava Broncza a Mórica Szilágyiho mrtvých, taktiež zomrel aj železničný strážnik z Bánffyhunyadu Ondrej Rothband a kurič Béla Haberland. Mrtvoly boli hrozne dokaličené. Ruka Mórica Szilágyiho, odtrhnutá od tela, krčovite držala poplašný signál a krvavá hlava strážnika Rothbanda ležala na jednom vozni. Smrteľne ranení boli aj konduktor Béla Gerő a kurič Kerekes. Asi o 8. hodine došli na miesto nešťastia: obchodný šéf Alexander Éghi, dvaja lekári a viac železničných robotníkov, ktorí povyťahovali zpod rumov mrtvých a ranených. Ustálili, že železničný strážnik Rothband bez dovolenia cestoval do Belényesu, kde jeho manželka ležala chorá. Keď nešťastná žena počula tragédiu svojho manžela, naskutku zomrela. V záležitosti železničného nešťastia zaviedli prísne vyšetrovanie, ktoré vynieslo na svetlo, že katastrofu zapríčinila hriechna nedbanlivosť šéfa hollódskej stanice Zoltána Nagya, ktorého aj hneď vyzdvihli z jeho úradu.

Zošalel na vlaku. Z Fiume oznamujú, že dňa 5. decembra večer došiel sem jeden cestovateľ, menom Solman Tories, Tories na ceste zošalel, vytiahol nôž a vrhol sa na cestovateľov. Jedného cestovateľa menom Cattalincha, nebezpečne ranil. Len s veľkým namáhaním podarilo sa šialeného odzbrojiť a poviazať.

Mestská voľba v Mikuláši. Mestská voľba previedla sa v Liptovskom Svätom Mikuláši minulé dni. Voľba skončila sa s porážkou národnárov, pretože všetci dávni národnostní predstavení prepadli. Rychtárom ostal Ján Wolkó, podrychtárom Ludvik Balló, policajným radcom Peter Szokol; radcovia: Dezider Löw, Ján Wolkó st., Baltazar Šefranka, verejný sirotský Šalamun Lefkovic, lekár Dávid Stiglitz a pokladník Vilhelm Friedmann.

Uhorské biskupstvo v Amerike. Munkáčsky grécko-katolícky biskup Julius Firczák a prešovský grécko-katolícky biskup Ján Vályi vrátili sa z Rímu, kde sa za tri týždne zdržovali, aby sriadili záležitosti do Ameriky sa vystahovavších grécko-katolíckych veriacich. Pápež opätovne prijal na vyluču uhorských biskupov, ktorí aj s pápežským štátnym sekretárom kardinálom Merry del Valom vyjednávali v záležitosti postavenia samostatného uhorského biskupstva v Amerike. Ale ich namáhanie sa skončilo s neprajným výsledkom, lebo sv. stolica náchylná je povoliť len vikariát, ktorý by stal pod latinským arcibiskupstvom.

Mladý obor. Z Viedne oznamujú, že na poslednom zasadnutí viedenského lekárskeho spolku hlavný lekár dr. Knöpfelmacher predstavil jedného šesťročného chlapca, ktorý je už teraz úplne vyvinutý a už teraz je tak vysoký ako odrastlý človek. Chlapec je 134 centimetrov vysoký a už má hednú bradu.

Svätokrádež. Z Mníchova píšu, že v Sendlingu nedávno vlámali sa do kostola neznámi vlamači a ukradli monštranciu, viac zlatých kalichov a iných drahocenných kostolných vecí v cene 10.000 mariek. Odvážliví zloději ušli bez stopy.

Vystahovanie zo Spiša. Zo spisskej stolice zo dňa na deň vystahuje sa viac ľudu do dalekej cudziny. Zámožné rodiny predávajú svoj majetok a vystahujú sa do Ameriky, kde ich už očakáva niektorý pokrevný. V spisskej stolici do 1. decembra tohto roku vydali 3201 passov a bezpochybne je, že aj bez passov veľa ľudu vystahovalo sa do Ameriky.

Štrajk žiakov Brašove. Z Veľkého Sibína oznamujú, že v Brašove v tamojšej rumunskej obchodnej škole žiaci tretej triedy pre prísne a zlé zachádzanie profesora dra Jána Buneu vypovedali štrajk. V kostole sa zaprisahali, že dotiaľ nepôjdu na prednášku, kým profesora nepreložia na inú stanicu. Žiaci sa obrátili s prosbou na konsistorium a jestli by konsistorium ich prosbu odmietlo, odhodlaní sú ísť aj ku ministrovi výučby. Správca školy vyzval žiakov, aby behom 48 hodín všetci prišli na prednášky, lebo v protívnom prípade vytvorí ich zo školy. Žiaci na to vyzvanie nedali ani len odpoveď.

Zastrelený delostrelec. Z V. Sibína píšu, že v Brašove 6. dec. večer odohral sa krvavý výjav. Vojenská stráž viedla niekoľko dolostrelcov do kasárne, ktorých chcel delostrelec Jozef Székely vyslobodiť a napadol stráž, prečo ho veliteľ stráže zastreliť.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provedenie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požíčiek. Cieľ ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa práca právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý poverený stará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osahu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľia pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Pripadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 korún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára není potrebná, potrebuje sa len lacné uhdovnerenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.

Obrovská katastrofa. Vo Westfalii neďaleko mesta Dortmund udala sa 29. novembra večer obrovská katastrofa. V jednej fabrike, v ktorej dorábajú veľmi nebezpečnú výbušnú látku, takzvaný roburit, vypukol oheň, následkom čoho vo fabrike nakopená výbušná látka explodovala, vyhodila do povetria celú fabriku a veľké pustošenie spôsobila aj v blízkosti ležiacom mestečku Witten. Koľko ľudí zasypaly rupy srútivšej sa fabriky, o tom ešte nedošly hodnoverné zprávy, ale jeden telegram spomína 40 mrtvých a 200 ranených. Hmotná škoda je tiež obrovská, lebo v obciach, ktoré stoja v blízkosti fabriky, výbuch porúchal skoro všetky domy, ba ešte i v ďalej ležiacom Dortmunde povytĺkal mnoho okien a na Kruppovej fabrike následkom výbuchu srútila sa jedna čiastka strehy. Výbušná látka roburit, ktorú vynašiel dr. Roth roku 1886., na úder tak ľahko nevýbúši a na slobodnom vzduchu zhorí tiež bez výbuchu. Na zavretom mieste ale účinok výbuchu roburita je hrozny a prevyšuje i dynamit.

Nešťastie jedného železničného konduktora Z Vacova sdeľujú: Svedkami hrozného nešťastia boli tí, ktorí 29. novembra predpoludním odcestovali zo zapadného nádražia na viedeňskom osobnom vlaku. Keď vlak dochádzal do Vacova a zapískal, konduktor Aranyosi otvoril na jednom vozni dvere. V dverách sa ale poklzol, ztratil rovnováhu a vypadol z vozňa. Duchapritomnosť ale neztratil, lebo ešte v páde zachytil sa operadla pri dverách, no výskriabať sa na schody už nevedel. Na rušni nezbadali nehodu a vlak ďalej jachal s rýchlosťou 50 kilometrov. Keď vlak postál na stanici, Aranyosi vypustil z ruky operadlo a bez povedomia ostal ležať na zemi. Vlak totižto nešťastného konduktora vliekol so sebou, tak že tento utrpel smrteľné úrazy. Ešte bol pri živote, keď ho s najbližším vlakom odviezli opäť do Budapešti.

Novší výbuch bomby v Ríme. Z Rimu sdeľujú, že blízko kostola San-Andrea della Valle pri jednej soche tieto dni večer s obrovským rachotom vybuchla jedna petarda, ale škody neurobila. Neďaleko sochy je palác ministerstva vnútra. Rímska polícia je tej mienky, že útok je práve taký, jaký spáchali minulé dni vo veľchráme sv. Petra. Výbuch zapríčinil veľký zmätok.

Na vzducholodi z Londýna do Švajciarska. Z Londýna oznamujú, že vetroplavec Bucknall tieto dni popoludní na svojej vzducholodi «Viviene» povzniesol sa v Londýne do povietra a druhý deň rano sostúpil v mestečku Vevey vo Švajciarsku. Vetroplavec 420 anglických míľ dlhú cestu prekonal za 16 hodín.

Spálili robotníka. V Petrohrade tieto dni štrajkujúci robotníci sociáldemokratickí hrozným spôsobom vypomstili sa na jednom svojom súdruhovi, ktorý začal pracovať. Na brehu rieky Nevy pracujúcich loďných robotníkov totiž podnikateľ upovedomil, že doterajšiu ich mzdu prinútený je znížiť. Robotníci nato uzavreli, že začnú štrajkovať a takto prinútiť podnikateľa, aby im dával doterajšiu mzdu. Podnikateľ prijal do roboty nových robotníkov, s ktorými začal pracovať aj starý

robotník menom Antonov. Štrajkujúcich sociáldemokratov táto okolnosť veľmi rozhorčila a najprv počali kamene hádzať na svojho pracujúceho spolu robotníka a potom ho preklínali. Odrazu jeden štrajkujúci zazrel jednu horiacu vatru a skrikol:

— Na Hranicu s ním!

Štrajkujúci chytili Antonova a hodili ho do ohňa. Ti, čo videli tento úžasný prípad, protestovali proti tejto neľudskosti, ale štrajkujúci sociáldemokrati nepočúvali na nikoho. Konečne prišlo ta niekoľko policajtov, načo sa štrajkujúci rozbehli. Antonova vytiahli z ohňa, no natoľko sa dopálil, že sotva ostane pri živote.

HOSPODÁRSTVO.

Drobnosti.

1. Mäd je najlepšie držať v sklennej nádobe alebo v gľedovanom hrnci. Dost je tieto nádoby jednoduchým papierom zakryť a zaviazať, hoc mnohí vosk topia za prikryvadlo na papier. V drevenej nádobe dostane mäd neprijemnú chuť, v plechovej ale železovú a mimo toho aj farvu ztratí. Mäd držme na suchom mieste. Dávajme pozor, aby v zime mráz nedopraskal nádobu, v lete ale aby mäd od tepla nekysol.

2. Kravy hrubej kože zriedka doja dobre, ale radšej na fahanie sú súce. Hrubosť kože je znak kostnatosti, čo neslúži krave za prednosť, lebo iné čiastky tela, tak aj vämeno, nenie sú tak vyvinuté. Jestli krava k tučnote má náklonnosť, tak pokrm k tomuto a nie ku mlieku upotrebi. Dobre dojná krava má fajnú, hladkú a blískavú srsť. Inakšia srsť nenie na prednosť.

3. Vajcia najdlhšie udržíme, keď ich do takzvaného vodového skla (žabec, káli) uložíme. Z tohoto cieľu kúpime túto látku, ktorú vo vode rozpustíme, rátając na jeden liter desať litrov vody, do ktorej potom uložíme 100—150 menších-väčších vajec. Spravíme to nasledovne: Vajcia pokladíme do čistej — a bez vône — drevenej alebo hlinenej nádoby a na ne potichu lejeme sklennej vody pozorne, až ich nezakryje, koľko razy doľožime vajcia do nádoby, tolko razy doleje sa na ne sklennej vody, aby aj vrchnie vajcia boly pod vodou. Ak zbadáme, že voľaktoré vajce pláva na povrchu vody, to vezmeme von z nádoby a upotrebujeme také čím skôr, lebo sa dlho neudrží, ale sa pokazi. Plnú nádobu odnesme do pivnice, alebo na iné súce miesto a zakryme ju. Ako vidno, spôsob tento je veľmi jednoduchý a aj lacný, ale pozorovať musíme: aby vajcia celkom fríske, najviac týždňové (tak staré) boly. Musia byť čisté, zababrané treba najprv umyť. Takzvaná sklená voda kryť ich musí v nádobe a tiež musí byť opravdová. Keď takto konzervované vajcia v škrupine chceme varif, najprv

piehnime ihlou do nej, lebo ináč by praskla, pretože sklenná voda zapchala dieročky na škrupine a preto dzdych nemôže sa vzdialiť. Pred upotrebovaním treba umyť konzervované vajcia.

4. Známo je, že na mnohých miestach so slnečníkom, vlastne s jeho jadierkami, krmia hyd a pretože obsahuje v sebe veľa proteínu, tak nie je zlá krma, pretože je ale ťažko zroviteľná, tak škodné by bolo hyd len s týmto chovať. Keď ale pomiešame k nemu ľahký a mäkký pokrm, tak bude on na úžitok, hoc ho hyd aj každý deň dostane, lenže jadierok menej musí byť ako primiešaného pokrmu, lebo aj na to treba rátať, že hyd aj mimo riadnej potraviny najde čo-to na dvore a v zahrade.

5. Keď riedke siafa posypeme trochu s chilisanitrou, zhustne, bude rovnaké a menej bude v ňom buriny. Dost bude na jeden joch metrický cent. Sanitru treba rovnako sypať a trochu pobrániť, ale raž neslobodno pochodiť bránami, lebo to nezdrží, ale pšenica aj bez umeleckého hnoja bude nám za to povďačnou. Pri tejto príležitosti neviem dosť radiť hospodárom, aby lúky tiež hnojili.

DOPISY.

Z Novák.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Kreštane».

Dňa 22. novembra volili sme stoličného výborníka na miesto Gejzu Majthényiho a vyvolili sme si — ku našej radosti — pána Dezidera Hajtsa, pravotára z Prievidze a tajomníka tamojšej strany ľudovej.

Na túto voľbu veľmi sa chystal Husárik, košovský organista, mocný to stĺp bývalej liberálnej strany, ktorý za jeho pokrokárstvo i agnuščekom bol vyznačený. Tento páňko tak tuho bol kortešoval oproti Brestyenzskému na Csillaghiho, že zodrál pri tom dve bundy (no dostal vynáhradu). Aj teraz si myslel, že tí nám veľmi známi Košovci posadia ho na koňa a on akožto výborný rečník a vyznačený filozof bude si vykračovať po stoličnom dome. A aby si poistil víťazstvo, vydal sa za kandidáta ľudovej strany a tak sa ponúkal, takže niektorých ľudí aj pobalamútil. Celú tú komédiu vystrojili len istý páň notár a jeden pisár. Zo žartu si mysleli dobrý bude zimný kabát a sto dlhých cigár, ako pri voľbe Csillaghiho. Posadili nášeho tuhého pokrokára na koňa ako kandidáta. Najtuhším jeho kortešom bol Pavel Dámer, rychtár košovský. Dámer je veľmi obozretný páň rychtár a preto

si volal Fillbergera za kmotra, ktorý mu z povďačnosti, že tak udatne brojil vedel proti ľudákovi, vykonal ako vyznačenie strieborný agnušček. Aj sohnali Huszárikovci asi 30 smädných Košovcov a viedli ich do Novák na votizáciu, kde dostavilo sa nás kresťanských ľudákov 270 a mali sme aj hudbu. Keď nás Huszárik zazrel, zbladol a radil sa Dámera, čo robiť? V tom prišiel páň Cocher, hlavný slúžny z Prievidze a dohovárať Dámerovcom, že prečo sa pachoria, keď len haňbu získajú a prečo robia roztržitosť, keď môže byť pokoj. Huszárikovci nedobre sa počali cítiť po tejto lekcii a konečne aby nemuseli ísť domov s haňbou, prosili p. Hajtsa — nášho kandidáta — aby im dovolil naňho odhlasovať. No, málo kde sa stane taká komédia, aby liberálne stádo i s pastiermi za okamih na ľudákov sa obrátilo. My neveríme Dámerovcom, lebo sú prefikani liberanti a len vtedy ich uznáme za ľudákov a prijmeme ich medzi seba, keď sa celkom zrieknu pokrokárstva a liberalizmu.

V Prievidzi vyvolený je za stoličného výborníka veľkomožný páň Tivadar Mózer, tit. kanonik a predseda tamojšej ľudovej strany. Voľba bola jednohlasná a ešte aj Anton Lulyák, kráľ. obecný notár, hlasoval na páňa Mózera. Znak času! Páň Mózer hoden je toho vyznačenia, lebo veľa robí za stranu kresťanskú.

Takto posilňujeme stranu našu na stoličnom dome. Dal by Boh, aby všade boli takí statoční a verní ľudáci, akí sú okolo Prievidze a Novák!

Korteš.

Z ružomerského okresu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

Cestoval som z Ružomberka na Lúčky. Z jedného jeruzalemského zpusťosenia do druhého! Ach, boly časy, boly, ale sa pominuly. Rástol Ružomberok pod nebohým Vlčkom, pod veľk. p. Kurimským; kvitnul duševný život na Lúčkach pod nebohým Maššurom. Ale na naše veľké nešťastie prišla sejba národných myšlienok a nasiala do viníc Ježišových kúkoľ! Žatva sa blíži, lenže sa hrozinou a do neba volajúcim hlasom ukazuje. Tíšia v Ružomberku, ale to ťažko ide. Tíšia na Lúčkach, ale všetko marne!

Páňi vodcovia národní! Kde ste boli v lete? Iskra sa skorej dá zahasť ako veľký oheň! Čo ste nasiali v apríli pri volebných pohyboch, to rástlo v máji, v júni, v júli, v auguste, v septembri a teraz tu je žatva! *Duše zničené o pomstu k Bohu volajú!* *Zodpovednosť na vás leží!* Ako že zodpoviete pred najsvätejším Sudcom? Budete sa vyhovárať? Čím a ako? Nemáte spôsobu! Niet miesta k výhovorkám!!

Na Lúčkach kostol prázdny! A kto ho vyprázdnil? Vy páňi národovci! Neskladajte vinu na inšieho! Vy ste, vy sami ste príčinou všetkého! *Zpusťosené Jeruzalemi v deň súdny na vás sa budú odvolávať!* Beda vám! Ale aby ste neboli v omyle a nemysleli si, že z hnevu a

nenávisti píšem tieto riadky, hovorím vám, že mňa ku tomuto dopisu vedie čistá láska k Ježišovi a ku vám! *Prosím vás, zastavte sa trocha, oddýchnite si od špatnej a hriechnej práce, rozjímajte nad tým zrušením a do seba vstúpte!* O to vás prosí *Váš priateľ.*

Treba to povedať ľudu.

V jednom z posledných čísiel istých skalických novin vyzýva vel. pán Florian Tomanek, bývalý, nateraz suspendovaný, kaplán zázrivský celé obecnosť katolícke zo Spiša, Liptova a Oravy, jak kňazov, tak veriacich, aby ho z príležitosti jeho suspendácie cirkevnej oproti najdôstojnejšiemu pánu biskupovi spišskému zastávali a bránili. Dľa toho jeho dopisu je len ten dobrý kňaz, statočný veriaci a úprimný Slovák, ktorý teraz za ním pôjde oproti pánu biskupovi!! Dopis ten — jako i mnohé iné jeho v tom plátku uverejnené — aby som len ľahodne o ňom sa vyslovil, je strašne nesmyselný a sprostý! Lebo či nemá otec práva sebe od Boha áno i od sveta udelené, dieťa svoje nepodarené pre isté nečiny spravodlivo trestať? Alebo snád zle čini tá vrchnosť vojenská, keď svojho sebe podriadeného vojaka, či je on officier alebo len jednoduchý infanterista, pre istý priestupok tresce kasárikom, domovým háreštom, alebo aj odobraním mu jeho šarže, jeho hviezd? A kto by sa smel v tom páde do toho zamiešať? Kto má právo podlého syna oproti otcovi, naničhodného vojaka oproti jeho vrchnosti zastávať? A keď by to učinil, urobil by to múdre?! Tak má aj pán biskup právo, ba áno povinnosť od Boha sebe naloženú dozerať na kňazov biskupstva svojho, strážiť nad jejich vierou, mravnosťou a bedliť o zachovávanie kňazskej disciplíny. A jestli že sa daktorý z nich proti tým veciam previnil, môže, ba aj musí ho trestom od cirkve ustáleným sľahať. Ako a kedy on to urobíť má, nebude sa pýtať žiadnych novin, ani «Týždenníka», ani skalických «Ľudových Novín»; nepôjde preto o poradu ani do Ružomberka, ale ani na Lúčky.

Pán Florian Tomanek sa prehrešil strašne! Čo urobil, to on v skalických «Ľudových Novinách» múdre zamlčal. Áj dobre učinil, že to tam nepredniesol. Pán biskup ho preto karhá, lebo zaslúžil; nie preto, ponač je Slovák, však je to žiadna vina nie, ale zato a jedine preto: ponač sa proti zákonom Božím, cirkevným a proti disciplíne kňazskej strašne previnil!

Floriano drahý, nie zúrenie a pomsta — čo je naozaj do smiechu — proti pánu biskupovi, ale jedine poníženosť, pokora kresťanská, nadovšetko ale skrúsené pokánie vás iba spasíť môžu. Čo ste si zaslúžili, teraz znášajte!!

Od toho času, ako ste sa s národniami spriahli, podrástli ste natolko v svojej pýche a svevoli, že ste sa už nemohli nijako do nej zmestiť; búšili ste sa odtedy do každého Slováka-neslováka, ktorý nechcel byť vašej mienky. Tancovali ste na ľade dotiaľ a tak sme,

kým ste nepadli a nohu si nezlomili! Teraz voláte o pomoc, ale volanie vaše nik nechce počuť. Žiaden zo Spiša, Liptova a Oravy ani kňaz, ani veriaci nepôjde s vami proti pánu biskupovi, lebo sme my katolíci. My sme síce Slováci, ale nie národovci. My národovcov nepočúvame, s nimi nič do činenia nemáme. My nepriateľov katolíctva a našej drahej vlasti uhorskej podporovať nebudeme, lebo sme my veriaci katolíci! Činite teda úprimné pokánie za vaše previnenia, to vám privolávame. Darmo je, národniarstvo jak všetkým iným i vám odobralo rozum! Lebo kde je národniarstvo, tam zanikne všetko, zanikne tam pravda, lebo sa ono v ľhárstve počalo, narodilo a žije v ňom. Kde je národniarstvo, tam je koniec všetkej pravej osvete, koniec všetkej láske k Bohu a bližnému, vôbec koniec všetkému náboženstvu! Skvelým príkladom toho sú Ružomberok a najnovšie Lúčky! Pozrite tam kostoly, školy, bezpečnosť teraz a predtým! Hľa, ovocie národniarstva. Jako ten mráz obarí všetky užitočné, útle rastliny, tak čini toto aj nešťastné národniarstvo! Ľud ale už prichádza k rozumu, neverí viacej žiadnemu «Týždenníku», nie tým nešťastným skalickým «Novinám», ani buričom národnárskym, ktorí ho klamali, z neho ľahko — jako pijavice — žiť chcjú. Po speve pozná vtákov. *Hájé.*

Večierky dlhé!

Čo robiť? Čítať. Nie hocčo. Len to, čo nám je potrebné, užitočné a nie škodlivé.

Jako medzi zvermi a zelinami sú mnohé škodlivé, tak isto jest i mnoho škodlivých kníh, novin a veľa zlého čítania.

Preto nečítajme hocijakú zlú knihu, zlé noviny, škodlivé čítania!

Čítajme «Kresťana», veď sme kresťania-katolíci!

Nečítajme «Slovenského Týždenníka». Toho luteráni vydávajú, ta len luteráni píšu, toho len luteráni rozširujú!

Nečítajme ani «Ľudové Noviny». Tie mnoho takého donášajú, čo je nám nie užitočné, ale veľmi škodlivé. Honosia sa s menom katolíckym, ale to len preto, aby katolíkov zväbiť mohli a do klietky chytiť. Nedajme sa im chytiť! *Neprijímajme ich ani z rúk toho najúprimnejšieho, najdôvernejšieho, ba ešte i svätého priateľa!* Ani zdarma! Nedajme sa tým zväbiť, že aj evanjelium prinášajú, to je to jediné dobré a užitočné, čo uverejňujú.

Čítajme my len nášho «Kresťana»-a! Dajme ho aj druhým, rozširujme ho a hľadajme naň predplatiteľov! *Katolíci a Slováci.*

Vyzvanie.

«Nábožný Kresťan», cirkevný katolícky spevník, obsahujúci 400 piesní pre organ, harmonisovaných a vydaných pp. Chládek-om starším a mladším v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahagy). S odobrením ordinariátu spišského pod číslom 4011/1905.

Toto výborné dielo, výbornými hudobníkmi harmonisované a vlastným nákladom vydané, nebolo ešte v časopise tomto dostatočne publikované a verejnosti cirkevnej odporúčané. Slávna redakcia nech tedy — v záujme dobrej veci — dopraje láskave miestočka skromným pár riadkom, odporúčajúcim tak významné dielo.

O diele tomto s celou vrúcnosťou duše možno s dobrým svedomím povedať, že zasluhuje toho v plnej miere, aby v každom kúte slovenského katolíckeho sveta o ňom vedeli, si ho nadobudli a ako správcovia chóru tak i shromáždžený nábožný katolícky ľud pri službách Božích dušu a srdce svoje vo velebných zvukoch slastnej harmonii jeho uchvacujúcich nápevov kochali a nasládzali. Tak i obsah piesní v osobitnej knihe pod tým istým titulom «Nábožný Kresťan» vydaných a s mnohými prenikavými modlitbami spojených, mohutne zachváti celého vnútorného človeka a poslúži k pozdvihnutiu a zmocneniu cirkevno-náboženského smýšľania a skutočného kresťanského bezúhonného života. A toto je úlohou cirkve.

Preto odhliadnuc od vysokej umeleckej ceny, dielu tohoto harmonisovaného spevníka už posiaľ na slovo vzatými hudobnými znalcami priznatej, zasluhuje, už i pre hore vyššie označený cieľ, aby si ho každá katolícka farnosť pre potrebu cirkevnu nadobudla.

Ale ako pre regens choru potrebný je harmonisovaný «Nábožný Kresťan», tak pre nábožný katolícky ľud je potrebný tenže «Nábožný Kresťan» vo spôsobe spevníka a modlitbnej knižky. A túto pp. pôvodcovia tiež vydali, osobitne vydali a cele primerane tak urobili. Ľud sám nepotrebuje notovaných piesní; naučí sa ich v chráme a v škole.

Organista ale taký spevník, kde by mal v melódii sharmonisovanú i celú, často celé desiatky veršov obsahujúcu pieseň vytlačenú, prišiel by i do takého polohy, žeby takúto knihu neraz ani upotrebiť nemohol, keď by pieseň i na dvoch-troch stranách musela byť vytlačená. Je teda cieľu primeranejšie, keď pri partitúre je i spevník, ktorý i organista snadno použiť môže, i sám nábožný ľud z neho spieva. Ale i cena diela týmto činom je značne menšia.

Cena krásne upravenej a bezúhonne vytlačenej partitúry je len 8 korún, cena spevníka, spolu s mnohými modlitbami bude veľmi ľavá a tento posledný je ku tomu ešte viacerými skvostne v barvo-tlači prevedenými obrázkami vyzdobený.

Čo doplnok diela je osobitne tlačený vydaný Kancionál «Manuale», ktorý vysoko prevyšuje dnes už úplne rozobraté dielo «Zsaskovského Kancionál». Tento obsahuje všetky celoročné cirkevné obrady a «Funeral», ktorý obsahuje pohrabné modlitby latinské a slovenské a vyše

40 piesní pohrabných pre rôzne okolnosti. Cena prvého je 5 korún, druhého ale 1 kor. 60 halierov (bez pošty).

Všetky knihy sú v krásnej úprave a krásnou tlačou prevedené a zasluhujú čím najväčšieho rozšírenia.

Objednávky a príhlasy zasielať treba na adresu: J. Chládek v Ružomberku (Liptó-Rózsahagy).

Jozef Fischer,
administrátor ružomerskej farnosti.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyššie označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? — Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete».

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 11. decembra.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 14·40—15·55, peštianska K 14·15—15·25, stolno-belehradská Kor. 14·05—15·05, banátska K 14·00—14·55. — Raž: K 12·60—12·80. — Jačmeň: na krm K 12·60—13·00. — Ovos: prvotriedny 14·60—15·20, druhotriedny 14·10—14·30. — Kukurica: K 9·20—9·80. Repica: K 30·50—31·50. — Proso: K 11·00—11·40.

Múka:						
č.	0	1	2	3	4	5
K	25·00	24·00	23·00	21·40	20·00	18·80
			č.	7	7½	8
			K	16·20	14·60	12·70

Drobné otruby: K 8·80, hrubé K 9·50.

Ďatelinové semä: lucerna (prima) K 92·00 do 120·00 za 100 kilogr.; datelina K ———.

TELEGRAM

Sukne polovlnené po ... 70—75 kr. a vyše.
 Sukne grisetové vyšívané po ... 1 zl. 20 kr. a «
 Sukne satenové tlačené modne po ... 93 kr. a «
 Sukne kanafasové modne po ... 1 zl. 10 kr. a «
 Sukne atlasové modne po ... 1 zl. 5 kr. a «
 Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých druhov, obrusy, supravý, plátna, atd., všetko v rozličných farbách a modních vzorkách vyrába a dobierkou ľavne zasiela :

tkalcovna A. Jelínka v Jimramově.

Vzorky zdarma a franko.

Podporujte malopriemysel! a len čistu ručnú prácu!

Priležtošná kúpa!

14 karat. zlatá-retiazka

so znakom c. k. puncového úradn, skoro nová, jednoduchá alebo duplovaná, komplet gramy po 90 kr. Len za krátky čas, kým trva zasoba.

zl.	15 gr. váhy	13.50
0 «	«	18.—
25 «	«	22.50
30 «	«	27.—
35 «	«	31.50
40 «	«	35.—

Zásielka s poštovou dobierkou. Vymena povolená. Max Böhnel odpredaj zlatého tovaru vo veľkom. Viedeň, IV., Margarethenstr. 27.

Schwarzwald kukučkové hodiny

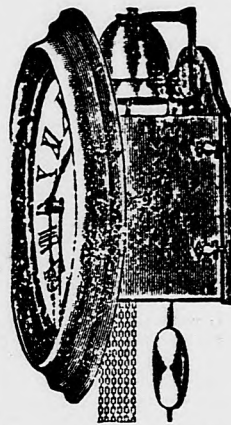
s rezaným obrazom a s pondusmi z bronzovanej jedloviny, s 1. pondusom ... 2 — zl. s 2. pondusmi ... 3.50 zl. 3 rokov záruka na písme. Za nezodpovedné vrátia sa peňaze. Rozposiela s poštovou dobierkou

MIKŠA BÖHNEL [hodinár.

Viedeň IV., Margarethenstr. 27. (Telefon 3523)

Treba pýtať moj cenník s 2000 obrazmi iranko a zdarma.

Najnovšie budič hodiny s väzovým zvonkom s bijúcim strojom. zl. 2.50.

1-ej jakovosti pevným strojom, bije pol a celé hodiny, zobúdz silným zvukom väzového zvonu v pekle politirovanom okrúhlo rámci so sklenným číselníkom v prúmere 30 cm. zl. 2.50. Tiež s číselníkom v noci svietiacim zl. 3.— So zárukou 3 rokov na písme. Za nezodpovedné vrátia sa peňaze. Zasiela s poštovou dobierkou

MAX BÖHNEL hodinár,

Viedeň, IV., Margarethenstr. 27.

Treba pýtať moj cenník s 2000 obrázkami zdarma a franko.

Šijáce Stroje.

Velmi dokonale-bez každej chyby a ku každému eielu. Podľa garancie od 10 zl. až do 25 zl. Vzdyci Kdo staniu u. 812

Alojza Habán mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cenník pošlem každmeudarmo

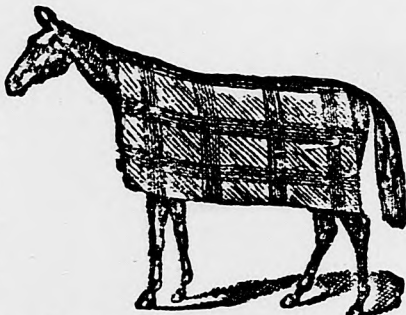
Subežné budič hodiny.

amerikansky system, v každom položení dobre chodi, dobrej jakovosti, za presne dobré chodenie záruka 3 rokov, kus K 2.90; 3 kusy K 8. so svietiacim v noci číselníkom K 3.30; 2 kusy K 9. Riziko vy vorené! Pre nena dovolena, alebo vrátia sa peňaze! Rozposiela s poštovou dobierkou alebo pri poprednom doposl ni peňazi **Ján Konrád Brůx** č 1192. (Čechy).

Velky cenník s 3000 obrazmi tovaru zo zlata a striebra na žiadost franko a zdarma.

OHLAS.

Aby hospodári Uhorska všeliakými figlami rozširovaným odporúčaniam na lepšadnúť a peňaze vyhodit nemuseli za vecinevidene, toľižo za pokrovce na kone udaje zvlny robené, skutočne ale k tomuto cieľu v daktorej českej fabrike vyhotovené z barchetu a

kalmuku, odhodľali sme sa. že zvlášnej trvácnosti, celkom hrubé ako bunda teplé uhorského fabrikátu

pokrovce na kone

uvedieme do obchodu, ktoré všetkým poži davkam zodpoj vedia. Výhodné ceny pre hospodárov : =

Cena veľkého a širokého panského pokrovca na kone 3 zl. Najväčšej a najlepšej jakovosti cena 3 zl. 50 kr.

Franko zasielka ku každej pošte.

Výlučná atresa objednania :

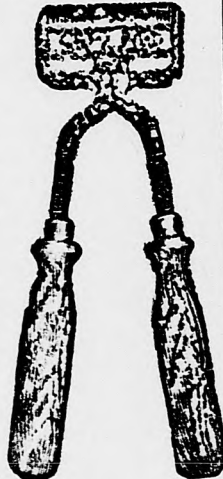
Sorov sklad rozposielania

:: pokrovcov na kone ::

SOMOGY-SZILL.

Ku bálku pripojiť možno povodne «RAPIDE» nožnice k strihaniu lichvy s náhradným nožom spolu 1 zl. 6 kr. Povodne «Pegoeff Freres» francuzske nožnice k strihaniu koni za výhodnú cenu 2 zl. 20 kr.

Dobrestanie za povodnosť a dobrotu našho tovaru. Za nezodpovedé vrátíme peňaze.

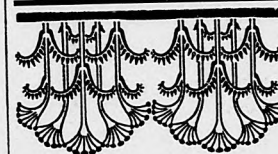

Oznamy prijíma administrácia

„Krest'ana“

BUDAPEŠT,

Szentkirályi-ul. 28/a.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páner 18 kor.—24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamnenie a nazpät prijati je pod touti vynimkou dovolenejšti sa poštové utraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Žiadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bonate ilustrovaný cenník, ktorý viac než 3000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

JAN KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportný obchod **BRŮX No. 1233.** (Česko.)

LÁMKU, pakostnicu, reuma najbezpečnej bieči Ľadový lieh. Jedna fľaška kor. 1.20. Szémann lekárnik, Hatvan.

!!! Vyznačenie prvej odmeny !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Úplná záruka za dokoálu mlat'bu! — Cennik na žiadosť franko.

Najdokonalejší a najjednoduchší mlatebný motor stroj. Lahko k vedeniu bez strojnika. Cieľom rozšírenia týchto najnovších strojov vymieňajú sa staršie parostroje — Odporúča s úplnou zárukou svoje benzínmotore k vystrojeniu mlynov a priemyselných podnikov taktiez

elektrické benzínlokomobi mlatebné stroje s dvojn vystrojením k čisteniu. Jedine jestvujúca novota! Samoučinkujúci, dozorný a bezpečný ventil. Osobitná trieda hospodárskych strojov: parostroje, mlyny, rajtare, mlatidla, sejestroje atď.

O nedostatnej vítečnosti motor mlatebných strojov dopytať sa možno u p. barona Jozefa Kemény: Maros-Németi (Erdély), u p. Jána Nagy, Beleg.

Najistejší laony obchod. Najistejší laony obchod.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

Jedine istý liek proti reume, lámke, boleniu rúk, nôh. Účinkuje podivne chytré a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekárni ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová fľaška na prábu 2 kor.; proti zastaralej nemoci veľká fľaška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo 2 veľké fľašky pre «rodinu» posielajú sa franko.

Oznamy prijíma administracia

„KREŠTAN“

Budapest, Szentkirályi-úlica 28.

Zachovanie zdravého ŽALÚDKA

spočíva hlavné na zachovaní, podporovaní a upravení dobrého trávení a odstránení škodlivé zapečenia. Osvedčeným domácim prostriedkom z účinných bylínnych latek pečlivo pripraveným, ktoré užívaním podporujú a upravujú trávenie, chuti k jedlu povzbuzuje a mierne, bezbolastne prečistenie pôsobí a tak známé následky nestriednosti, pochybené diety, nastudene a neprijemné zapečenie stolice na pr. zahu, nadpnutie, tvorenie sa prezbytočnej kyseliny, krčvitej bolesti zmierňuje a odstraňuje, jest Dra Rosi balsám pre žalúdok z lekárne B. Fragnera v. Prahe. 1/2 fľaša 1 kor., 1 fľaša 2 kor.

VÝSTRAHA! Všetky časti obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad v lekárni:

B. FRAGNER, c. a kr. dvor. dodovateľ

„u Černého orla“, PRAHA, Malá Strana čis. 203,

roh Nerudovej ulice.

Objednávky poštou vyr. žuji se obratem.

Proti predeslání K 2 56 zasila sa veľká fľaša, proti K 1.50 malá fľaša franko. na všetky stanice Rakúska Uhorska.

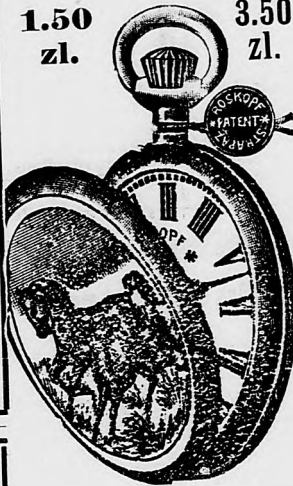

Sklady v lekárňach celého Rakúska. Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. I.

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Dostanete za:

1.50 zl. 3.50 zl.

Nikkel Roskopf hodinky	1.50
Goldin Roskopf	2.—
Strieborné Roskopf hodinky	3.—
S dvojm pokryvkou	5.—
S 3. striebornou pokryvkou	5.—
hodinky	5.—
Tenke ocelové hodinky	3.50
Americké zlatodubl. hodinky	5.—
Pôvodné Roskopf patent hod.	3.50
Pôvodné «Omega»	9.50
Strieborná panciel retiazka	1.—
14 karat. zlaté hodinky	8.50
14 karat. zlatá retiazka	10.—
14 karat. zlatý prstienok	2.—
Pendlové hodiny	2.80
So zvukom vázových zvonov	4.50
S muzikou	6.—
Kukučkové hodiny	2.50
Kuchyňské hodiny	1.20
Budí hodiny	1.20
Budí v noci so svetlom	1.50
S dvojm zvonom	1.75
Najnovšie budí hodiny so zvukom vázové, ho zvoná s býucim strojom	2.50

Troch rokov záruka na písme za veci nezodpovedné vráta sa peňaze. Rozposielanie s poštovou dobierkou.

Mikša Böhmel

hodinár

Viedeň, IV., Margarethenstrasse 27. (vlastný dom).

Treba pýtať s 2000 obrázkami opatrený cenník franko a zdarma

Darmo a franko

posielam na žiadosť moj cenník s viac než 3000 obrázkami rozličných soidných nástrojov hudobných.

Ján Konrád

vývozný dom hudobných nástrojov Brüx č. 1195. (Čechy) Školské husle bez sliacka K 4.80, 5.50, 6.—, 7.60. K tomu sliack K —.80, 1.80, Citary, harmoniky atď. na sklade. Riziko vytvorené! Vymienena povolená alebo navratenie peňazi.

Novota! Vzбудzuje obdivenie!

Blištiaci sa zvončok s aujeimi ku vianočnému stromku.

so šesť pozlátenými anjelmi 30 cm. vysoký nezlomiteľný konciar na vianočný stromek. Záruka správneho pôsobenia.

Najnovšia a najkrajšia ozdoba vianočného stromu,

ktorá nemá hýbať v žiadnom dome kresťanskom.

Od tepla troch horiacich sviečok začne sa obracať kolečko a na tom pripavené gulečky udiarajú o tri zvonky skrze čo povstava veľmi príjemný zvuk a starého i mladého pozbudzuje k pobožnosti vianočnej. Cena s kartou obalkou a úpravou upotrebenia pri vopredposlaní peňazi franko.

K 1.50

3 kusy	K 4.—
6 kusov	7.50
12	13.50
24	26.50

S poštovou dobierkou o 20 h. viacej.

V páde sa nepáči vráta sa peňaze.

Objednáť treba čím skoréj.

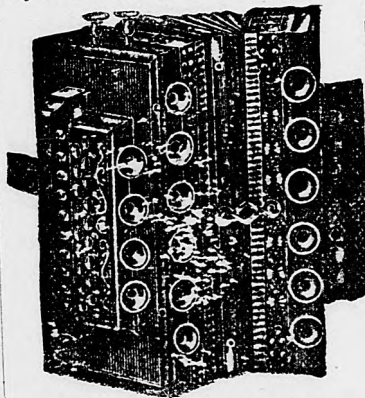
JÁN KONRÁD

prvá fabriká na hodiny Brüx č. 1818. (Čechy) Cenník 200 strán s vyše 3000 obrázkami posielam na žiadosť franko a zdarma.

Na 30 dni pohľad.

dľa podmienok mojeho cenníka, teda bez rizika pre objednávateľa posielam špoštovou dobierkou moje:

«Priateľ ľudu harmonika» číslo 663, abych o nedostížiteľnej solidite jejich každého presvedčil. Táto harmonika má garantované špirál perá nielen pre tikadia, tež aj pre basy a klapné luttu, má ďalej 10 tikadiel, 2 registre, duplované hlasy, 48 hlasov. tri rady trub, mahagonovanú farbou politovanú čierne vkladky s barvistými okrajky, niklovú okovu, duplované mešky, mesačné chrániča a držadiá, veľkosť 31x15 cm. a stojí kus K 7.40. Škola k samoučeniu ku každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmoniky k naučeniu sa hrať na harmonike zvlašte pre deti po K 2.50, 3.20, 3.80, 4.80. Na nejšie harmoniky po K 8.60, 9.50, 10.20, 11.40, 16.50 vybrať si možno dľa mojho cenníka. Moje harmoniky neni sú podrobené hramojho mytu bo sú celkom české dôoby. čo prosím do povahy vziať. Žiadné riziko. — Možno vymeniť, alebo peňaze zpiatky dosť. Rozposiela špoštovou dobierkou vývozný dom hudobných nástrojov

JÁN KONRÁD Brüx 1194. (Čechy) Velky cenník s 3000 obrázkami posielam sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.